గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి శ్రీ కె.సురేందర్

క్రిమినల్ పిటిషన్ నెం.3651/2023

ఉత్తర్వు :

1. పిటిషనర్ మరియు ఇతరులపై ఐపిసి సెక్షన్లు 420,406,426,468,470,471 మరియు 120-బి ల క్రింద నేరాన్ని గుర్తిస్తూ సి.సి.నెం.59/2022 లో తేదీ 10.10.2022 న ఆర్థిక నేరాల క్రింద కేసుల విచారణ కోసం ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి జారీ చేసిన విచారణ స్వీకరణ ఉత్తర్వు ఆధారంగా ప్రస్తుత క్రిమినల్ పిటిషన్ దాఖలు చేయబడింది. పేర్కొన్న కాగ్నిజెన్స్ ఆర్డర్ ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

> *"కంపెనీల చట్టము, 2013 లోని సెక్షన్ 448 క్రింద మరియు ఐపిసి సెక్షన్స్ 420, 406, 426, 468, 470, 471, 120-B ల క్రింద శిక్షార్హమైన నేరానికి గాను 1 నుండి 4వ నంబర్ వరకు గల నిందితులపై ఫిర్యాదు CC 59/2022 గా గా నమోదు చేయబడినది. 1 నుండి 4వ నంబర్ వరకు గల నిందితులకు సమన్లు జారీ చేయండి. 21.11.2022 న పిలిపించండి."*

2. పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది వాదనలను వినిపిస్తూ, సెషన్స్ జడ్జి కేసు పెట్టదగిన నేరంగా పరిగణించడానికి పేర్కొనకపోవడం మూలాన నేరాన్ని గుర్తించినట్లుగా పేర్కొనబడిన ఉత్తర్వును పక్కన పెట్టవలసిందిగా అభ్యర్థించారు.

3. మేజిస్ట్రేట్లు లేదా ప్రత్యేక కోర్టులు తీసుకున్న కాగ్నిజెన్స్ ఉత్తర్వులను ప్రశ్నిస్తూ ఈ కోర్టు ముందు అనేక క్వాష్ పిటిషన్లు దాఖలు చేయబడినాయి. కాగ్నిజెన్స్ ఆదేశాలు ఏ విధమైన కారణాలు లేకుండా మరియు వివరాలు లేకుండా చేయబడుతున్నాయి; ఉదాహరణకు,

> *i) "ప్రకటనలు మరియు ఇతర విషయాలను పరిశీలించిన తరువాత, కోర్టు విచారణకు సంతృప్తి చెందిందని" మరియు తదనుగుణంగా సమన్లు జారీ చేయబడతాయని కాగ్నిజెన్స్ ఉత్తర్వులలో పేర్కొనబడింది;*
>
> *ii) ప్రస్తుత కేసులో వలె, "సెక్షన్ ల క్రింద........ శిక్షార్హమైన నేరాలకు గాను నిందితుడిపై ఫిర్యాదు తీసుకోబడుతుంది" అని కాగ్నిజెన్స్ ఆర్డర్లో పేర్కొనబడింది.";*

iii) కాగ్నిజెన్స్ ఆర్డర్, స్టాంపులు తయారు చేసి, పత్రం/ఫిర్యాదుపై స్టాంప్ చేయబడతాయి, నిబంధనలు ప్రకారం తీసుకున్న కాగ్నిజెన్స్ మరియు తదుపరి విచారణ తేదీ మరియు నిందితులకు సమన్లు జారీ చేయడం గురించి ఖాళీలు నింపబడతాయి;

iv) రిమాండు నివేదికలోని కొన్ని కేసులలో, పోలీసులు మేజిస్ట్రేట్ యొక్క సూచనలను సిద్ధం చేశారు మరియు మేజిస్ట్రేట్ నేరాలను, తేదీని నింపి రిమాండు ఉత్తర్వుపై సంతకం చేశారు.

4. **సునీల్ భారతి మిట్టల్ వర్సెస్ సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్** కేసులో గౌరవనీయమైన సుప్రీంకోర్టు నేర విచారణను ఎదుర్కోవడానికి నిందితులకు ఉత్తర్వు జారీ చేయాలనే ప్రక్రియ ముఖ్యమైన చర్య అని నిర్ధారించింది. అటువంటి సమన్లు కేవలం అడగడం ద్వారా విడుదల చేయలేము మరియు కోర్టు సమన్లు జారీ చేయడానికి కారణాలను నమోదు చేయాలి. నిందితులపై ప్రాథమిక కేసు గురించి మేజిస్ట్రేట్ తన సంతృప్తిని నమోదు చేయనప్పుడు సమన్లు జారీ చేయడంలో మేజిస్ట్రేట్ ఆదేశంలో లోపం ఉందని గౌరవనీయమైన సుప్రీంకోర్టు **జిహెచ్సిఎల్ ఎంప్లాయీస్ స్టాక్ ఆప్షన్ ట్రస్ట్ వర్సెస్ ఇండియా ఇన్ఫోలిన్ లిమిటెడ్ కేసు** లో కనుగొంది. **చీఫ్ ఎన్ఫోర్స్మెంట్ ఆఫీసర్ v. వీడియోకాన్ ఇంటర్నేషనల్ లిమిటెడ్,** కేసులో గౌరవనీయమైన సుప్రీంకోర్టు 'కాగ్నిజెన్స్' అనే పదబంధాన్ని చర్చించేటప్పుడు, క్రిమినల్ చట్టంలో 'కాగ్నిజెన్స్' అంటే ఒక నేరానికి సంబంధించి విచారణను ప్రారంభించే కోర్టు లేదా న్యాయమూర్తికి సంబంధించి అవగాహన కలిగి అని పేర్కొంది. కాగ్నిజెన్స్ ను తీసుకోవడం అనేది ఒక నేరానికి పాల్పడినట్లు అనుమానించబడిన వ్యక్తికి మేజిస్ట్రేట్ తన సృజనాత్మకతను వర్తింపజేయడం. **సునీల్ భారతి మిట్టల్** కేసులో (పైన పేర్కొన్న) గౌరవనీయమైన సుప్రీంకోర్టు ఈ క్రింది విధంగా తీర్పు ఇచ్చింది:

"...నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవడానికి సైన్ క్వా నాన్ అనేది మేజిస్ట్రేట్ తన వివేకాన్ని వర్తింపజేయడం మరియు ఆరోపణలు రుజువైతే, నేరంగా పరిగణించబడతాయనేది అతని సంతృప్తి. అందువల్ల, ఒక ఫిర్యాదుపై లేదా పోలీసు నివేదికపై, మేజిస్ట్రేట్ ఒక నేరానికి పాల్పడినట్లు వెల్లడిస్తుందా అనే విషయమును పరిగణనలోకి తీసుకోవడం అత్యవసరం మరియు ఈ విషయంలో అటువంటి అభిప్రాయాన్ని ఏర్పరచాల్సిన అవసరం ఉంది. అతను అలా చేసి, ప్రక్రియను జారీ చేయాలని నిర్ణయించుకున్నప్పుడు, అతను గుర్తించినట్లుగా చెబుతారు. పరిగణనలోకి తీసుకునే దశలో, కోర్టు ముందు ఉన్న నిందితుడిని విచారించాలని ప్రాసిక్యూషన్ ప్రతిపాదించిన ఏకైక విషయం పరిశీలన

పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి ప్రాథమిక కేసును తెస్తుందా లేదా అనేది న్యాయబద్ధంగా ఉంటుంది."

5. ఫక్రుద్దీన్ అహ్మద్ వర్సెస్ ఉత్తరాంచల్ రాష్ట్రం మరియు మరొకరు కేసులో ఈ క్రింది విధంగా నిర్వహించబడినది :

"17.ఏదేమైనా, ఒక మేజిస్ట్రేట్ ఒక నేరాన్ని గుర్తించినట్లు చెప్పడానికి ముందు, అతను ఆరోపణలు గమనించి, ఫిర్యాదులో లేదా పోలీసు నివేదికలో చేసిన ఆరోపణలకు లేదా పోలీసు నివేదిక కాకుండా వేరే వనరు నుండి అందుకున్న సమాచారానికి, దానితో దాఖలు చేసిన విషయాలకు తన వివేకాన్ని వర్తింపజేయడం తప్పనిసరి. మేజిస్ట్రేట్ తన వివేకాన్ని వర్తింపజేసి, ఆరోపణలు రుజువైతే, నేరంగా పరిగణించబడతాయని మరియు ఆరోపించబడిన నేరస్థుడిపై చర్యలను ప్రారంభించాలని నిర్ణయించుకున్నప్పుడు మాత్రమే, అతను నేరాన్ని గుర్తించాడని సానుకూలంగా చెప్పవచ్చు. కాగ్నిజెన్స్ అనేది నేరానికి సంబంధించినది, నేరస్థుడికి సంబంధించినది కాదు."

6. దీపక్ గాబా మరియు ఇతరులు వర్సెస్ ఉత్తర ప్రదేశ్ రాష్ట్రం మరియు మరొకరు కేసు లో, ఇది ఈ క్రింది విధంగా నిర్వహించబడింది :

"21.........సమన్లు జారీ చేసే ఉత్తర్వు క్రిమినల్ చర్యలను ప్రారంభించడంలో తీవ్రమైన పరిణామాలను కలిగి ఉన్నందున, మేజిస్ట్రేట్ చెప్పిన అంశాలను చేతనంగా అమలు చేయడం అవసరం. నిందితుడికి జారీ చేసే ప్రక్రియ దశలో మేజిస్ట్రేట్ వివరణాత్మక కారణాలను నమోదు చేయవలసిన అవసరం లేనప్పటికీ, క్రిమినల్ చర్యలను ప్రారంభించడానికి సరిపోవునంత సాక్ష్యము రికార్డులో ఉండాలి. కోడ్ యొక్క సెక్షన్ 204 యొక్క అవసరం ఏమిటంటే, మేజిస్ట్రేట్ రికార్డులో తీసుకువచ్చిన సాక్ష్యము జాగ్రత్తగా పరిశీలించాలి. ఆరోపణలు గురించి సత్యాన్ని తెలుసుకోవడాని అతను/ఆమె కోడ్ యొక్క సెక్షన్ 200 క్రింద విచారించినపుడు ఫిర్యాదుదారుని మరియు అతని/ఆమె సాక్షులను కూడా ప్రశ్నించవచ్చు. విచారణను సమర్ధించాడానికి నిందితుడిని పిలవడానికి తగిన ఆధారాలు ఉన్నాయని సంతృప్తి చెందిన తర్వాత మాత్రమే సమన్లు జారీ చేయాలి.17 ఫిర్యాదుదారు నేరాన్ని వెల్లడించినప్పుడు సమన్లు జారీ చేసే ఉత్తర్వు ఇవ్వాలి మరియు 17 బిర్లా కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ అడ్వెంట్జ్ ఇన్వెస్ట్మెంట్స్ అండ్ హోల్డింగ్స్ లిమిటెడ్ మరియు ఇతరులు, (2019) 16 ఎస్. సి. సి 610; పెప్సి ఫుడ్స్ లిమిటెడ్ (పైన పేర్కొన్న);

మరియు మెహమూద్ ఉల్ రెహ్మాన్ వర్సెస్ ఖజీర్ మొహమ్మద్ టుండా, (2015) 12 ఎస్. సి. సి 420కి అవసరమైన అంశాలను సమర్థించే మరియు కలిగి ఉన్న అంశాలు ఉన్నప్పుడు సమన్ ఆర్డర్ జారీ చేయాలి. క్రిమినల్ అప్పీల్ నెం.2328/2022, 23 నేరాలలో 21వ పేజీ. దీనిని తేలికగా లేదా విచారణ యొక్క విషయంగా ఆమోదించకూడదు. అభియోగాలు మోపబడిన చట్ట ఉల్లంఘన స్పష్టంగా చర్చనీయంగా మరియు సందేహాస్పదమైనప్పుడు, కొరత మరియు వాస్తవాల స్పష్టత లేకపోవడం వల్ల లేదా వాస్తవాలకు చట్టాన్ని వర్తింపజేయడం వల్ల, మేజిస్ట్రేట్ అస్పష్టతల శాసనము వివరణను చూచుట చట్టపరమైన నిబంధనలును అమలుపరచకుండా మరియు వాస్తవాలకు అవి వర్తింపజేయకుండా పిలుపు ఇవ్వడం వల్ల ఒక అమాయకుడిని ప్రాసిక్యూషన్/విచారణకు పిలవవచ్చు. విచారణను ప్రారంభించడం మరియు విచారణకు హాజరు కావడానికి నిందితులను పిలవడం, ఆర్థిక నష్టం, సమయ త్యాగం మరియు రక్షణను సిద్ధం చేయడానికి చేసే ప్రయత్నంతో పాటు, సమాజంలో అవమానం మరియు అపకీర్తిని కూడా కలిగిస్తుంది. ఇది అనిశ్చిత సమయాల్లో ఆందోళనకు దారితీస్తుంది.”

7. తేదీ 18.02.2022 నాటి క్రిమినల్ అప్పీల్ నెం.253/2022 లో **బాబు వెంకటేష్ మరియు ఇతరులు వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ కర్ణాటక మరియు మరొకరు** కేసు లో, **హర్యా రాష్ట్రం మరియు ఇతరులు వర్సెస్ వి. భజన్ లాల్ మరియు ఇతరులు** మరియు **ప్రియాంక శ్రీవాస్తవ మరియు మరొకరు వర్సెస్ ఉత్తర ప్రదేశ్ రాష్ట్రం మరియు ఇతరులు** కేసులలో గౌరవనీయమైన సుప్రీంకోర్టు తీర్పులను సూచిస్తూ Cr.P.C లోని సెక్షన్ 156 (3) కింద ఫిర్యాదులు సాధారణ పద్ధతిలో మరియు ఎటువంటి బాధ్యత లేకుండా మరియు కొంతమంది వ్యక్తులను వేధించడానికి మాత్రమే చేయబడతాయి కాబట్టి ఆరోపణల వాస్తవికతను ధృవీకరించడం మేజిస్ట్రేట్ బాధ్యత అని అభిప్రాయపడ్డారు. ప్రియాంకా శ్రీవాస్తవ కేసులో (పైన పేర్కొన్న) నిర్దేశించిన చట్టాన్ని పాటించకుండా, వాస్తవాలను సరైన విధంగా విచారణ చేయకుండా మేజిస్ట్రేట్ Cr.P.C లోని సెక్షన్ 156 (3) కింద ఉత్తర్వు జారీ చేయడం గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు తప్పుగా పేర్కొంది.

8. సాధారణంగా, క్రిమినల్ కోర్టులు ఈ క్రింది విధంగా 'కాగ్నిజెన్స్' తీసుకొని ఆదేశాలు జారీ చేస్తాయి.

1) పోలీసులు ఛార్జ్ షీట్లను దాఖలు చేసినప్పుడు;

2) నెగోషియబుల్ ఇన్స్ట్రుమెంట్స్ చట్టం లోని సెక్షన్ 138, ఐపిసి లోని సెక్షన్ 500 మొదలైన వాటి కింద ప్రైవేట్ ఫిర్యాదులు దాఖలు చేసినప్పుడు.

3) ఎసిబి, సిబిఐ, ఆర్థిక నేరాల కోర్టు వంటి ప్రత్యేక కోర్టులలో దాఖలు చేసిన ఫిర్యాదులు.

4) నేరంలో పోలీసులు దర్యాప్తును మూసివేయడాన్ని ప్రశ్నిస్తూ నిరసన పిటిషన్.

5) నేరాన్ని గుర్తించిన తరువాత దర్యాప్తు ప్రయోజనం కోసం మరియు Cr.P.C. లోని సెక్షన్ 200 క్రింద ఏదైనా నిర్దిష్ట కారణాల వల్ల దర్యాప్తు అవసరమైతే మేజిస్ట్రేట్ ద్వారా పోలీసులకు సూచించడం.

6) ఏ విధమైన పరిశీలన తీసుకోకపోయినప్పటికీ, మేజిస్ట్రేట్లు/ప్రత్యేక కోర్టులు సెక్షన్ 156 (3) క్రింద దర్యాప్తు ప్రయోజనం కోసం విషయాలను సూచిస్తున్నాయి.

9. పైన పేర్కొన్న తీర్పులలో గౌరవనీయమైన సుప్రీంకోర్టు చేసిన పరిశీలనలు మరియు ఆదేశాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని, ప్రక్రియను జారీ చేయు చర్య మరియు నేర విచారణను ఎదుర్కోవటానికి నిందితుడిని పిలవడం తీవ్రమైన చర్య మరియు ఒక వ్యక్తికి క్రిమినల్ విచారణను ఎదుర్కొనాల్సిందిగా సమన్లు జారీ చేసే ఉత్తర్వులు స్పష్టతలేని విధంగా ఉండకూడదు. అవి కేసు స్వీకరిస్తూ, ప్రక్రియ జారీ చేసే సమయంలో ప్రాధాన్య అధికారి తన అభిప్రాయాన్ని చూపించే విధంగా ఉండాలి.

10. సమన్లు జారీ చేయడానికి విస్తృతమైన చర్చ అవసరం లేనప్పటికీ, ప్రిసైడింగ్ అధికారికి కేసు గురించి అవగాహన ఉందని గుర్తింపు ఉత్తర్వులో ప్రతిబింబించాలి. ఛార్జ్ షీట్/ప్రైవేట్ ఆరోపణ/నిరసన పిటిషన్లోని విషయాలను ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసర్ అర్థం చేసుకుంటారు మరియు వాస్తవాలను పేర్కొనే ప్రాధమిక కేసు ఉందని కాగ్నిజెన్స్ ఆదేశాలు ప్రతిబింబిస్తూ స్పష్టమైన వివరాలతో ఒక ప్రాధమిక కేసు ఉన్నట్లు పేర్కొనాలి, తద్వారా ఆరోపణలు ఎదుర్కొనడానికి నిందితుడికి సమన్లు జారీ చేయవచ్చు లేదా విచారణ నిమిత్తం కేసును సూచించవచ్చు లేదా విచారణ తుది నిర్ణయాలను పక్కన పెట్టి నిందితుడికి సమన్లు జారీ చేయవచ్చు.

11. న్యాయపరమైన ఆదేశాలు రహస్యమైనవి లేదా అస్పష్టమైనవి లేదా ఒక నేరం చేయబడిందని తప్పుడు ధృవీకరణ చేయకూడదు. కేవలం గుర్తింపు తీసుకోబడిందని లేదా ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసర్ గుర్తింపు తీసుకొని సమన్లు జారీ చేయడానికి సబబు కేసు అని రికార్డు ఆధారంగా సంతృప్తి చెందాడని పేర్కొనడం సరిపోదు. ఈ ఉత్తర్వు కేసు గురించి క్లుప్తంగా కూడా ప్రతిబింబించనప్పుడు, నేర విచారణను ఎదుర్కోవటానికి నిందితుడిని పిలిపించే ముందు ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసర్ కేసు వాస్తవాలకు

న్యాయపరంగా తన మనస్సును వర్తింపజేయలేదని మరియు ఆరోపణలు లేదా అటువంటి ఛార్జ్ షీట్లు/ఆరోపణలలోని విషయాలు ప్రాధమిక కేసును తయారు చేస్తాయా అని కూడా పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా ఆదేశాలు యాంత్రికంగా జారీ చేయబడతాయని స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

12. అయితే, Cr.P.C లోని సెక్షన్లు 227,239 లేదా 245 ల క్రింద విడుదల దశలో విస్తృతమైన చర్చ అవసరం.

13. అనేక సందర్భాల్లో, పూర్తిగా పౌర వివాదాలు ఉన్న కేసులలో యాంత్రికంగా విచారణ జరిపి, ప్రాసెస్ మరియు సమన్లు ఆదేశించినట్లు కనుగొనబడింది. ఉదాహరణకు, డబ్బు లావాదేవీలో రుణం తీసుకున్నప్పుడు, కొంత మొత్తాన్ని చెల్లించినప్పుడు, మరియు మిగిలిన భాగాన్ని చెల్లించనప్పుడు, సమన్లు జారీ చేయబడి, విచారణ నిర్వహించి, తరువాత నిర్దోషులుగా ప్రకటించబడిన అనేక కేసులు కనిపిస్తాయి. క్రిమినల్ దుర్వినియోగ కేసులలో, అప్పగించే అంశం లేనప్పుడు కూడా గుర్తింపు తీసుకోబడుతుంది మరియు అనేక మంది సాక్షులను పరిశీలించిన తరువాత, అప్పగించలేదని కోర్టు నిర్ధారించి, తత్ఫలితంగా నిర్దోషులని ప్రకటిస్తుంది.

14. ఐపిసి సెక్షన్ 498-ఎ క్రింద కేసులలో బాధితుడిని/బాధితురాలిని/భార్యను కూడా కలవని భర్త బంధువులను తప్పుడు ఆరోపణలపై పార్టీలుగా చేస్తారు. క్రిమినల్ అతిక్రమణ కేసులలో, చాలాకాలంగా పెండింగ్లో ఉన్న పౌర వివాదం మరియు ఆరోపణదారు ఆస్తిలోకి ప్రవేశించకుండా అవరోధించుచూ నిందితుడికి అనుకూలంగా ఉత్తర్వు ఉన్నప్పటికీ, ఛార్జ్ షీట్లు ఉన్నాయి. ఆరోపణ చేసిన, పౌర వివాదాల వివరాలు ఛార్జ్ షీట్లో పేర్కొనబడినప్పటికీ, కాగ్నిజెన్స్ తీసుకోబడుతుంది.

15. ఈ దృష్టాంతాలు కొన్ని మాత్రమే మరియు విచారణలను రద్దు చేయడానికి హైకోర్టులో అనేక కేసులు క్రమం తప్పకుండా దాఖలు చేయబడుతున్నాయి. అప్పీళ్లు, క్రిమినల్ సవరణలు, రద్దు పిటిషన్లలో చూసినట్లుగా, ఎటువంటి సాక్ష్యము లేనందున అవి అనుమతించబడతాయి.

16. గుర్తింపును తీసుకునే సృజనాత్మకతను ఉపయోగించకపోవడం వల్ల సమయం తీసుకునే విచారణ చేపట్టబడుతుంది. క్రిమినల్ కోర్టులు కేసులతో నిండి ఉన్నాయి మరియు క్రిమినల్ విచారణలు సంవత్సరాలుగా కలిసి జరుగుతున్నాయి. ప్రాధమికంగా కేసు లేని కేసులలో క్రిమినల్ విచారణ నడుస్తుంది. న్యాయస్థానం యొక్క విలువైన సమయం వృథా అవడమే కాకుండా, ఒక కేసును యాంత్రికంగా పరిగణనలోకి తీసుకున్న ఫలితంగా ఒక వ్యక్తి కఠినమైన క్రిమినల్ విచారణకు

గురికావాల్సి వస్తుంది. ప్రారంభంలోనే న్యాయస్థానాలు నిందితులను గుర్తించడానికి లేదా నిర్దోషులుగా ప్రకటించడానికి నిరాకరించే అధికారం కలిగి ఉంటాయి.

17. పైన పేరొ న్న వాటిని దృష్టిలో ఉంచుకుని, ఈ కోర్టు ఈ క్రింది ఆదేశాలను జారీ చేయడం తగు విధముగా భావిస్తుంది, వీటిని తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని క్రిమినల్ వైపు ఉన్న ట్రయల్ కోర్టులు జాగ్రత్తగా అనుసరిస్తాయి.

1) Cr.P.C లోని సెక్షన్ 156 (3) కింద కేసును సూచిస్తునప్పుడు, మేజిస్ట్రేట్ కేసు గురించి చాలా క్లుప్తంగా నోట్ చేయాలి మరియు ఇది పోలీసులు దర్యాప్తు చేయడానికి సబబు కేసు అని సంతృప్తి చెందాలి;

2) సెషన్స్ కేసులలో, మేజిస్ట్రేట్ కోర్టు లో ఛార్జ్ షీట్లు దాఖలు చేయబడినప్పుడు, మేజిస్ట్రేట్ నిందితులను పిలిపించే ముందు నేరానికి సంబంధించిన సూచనను చాలా క్లుప్తంగా ఇస్తూ గుర్తించాలి. నిబద్ధత ఉత్తర్వు వివరంగా వ్రాయబడినప్పటికీ, పోలీసులు ఆరోపణ చేసిన ఛార్జ్ షీట్ను పరిగణనలోకి తీసుకునే సమయంలో కూడా, మేజిస్ట్రేట్ తన సంతృప్తిని ప్రతిబింబించే ఆదేశాలను జారీ చేయడం అవసరం.

3) అదేవిధంగా, దాఖలు చేయబడిన నిరసన పిటిషన్లలో, కోర్టు సమర్పించిన సాక్షుల వివరణ లేదా/మరియు తగు విధముగా ఆదేశాలుగా పరిగణించబడే పత్రాలను నమోదు చేసినప్పుడు, కేసు వాస్తవాల గురించి ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసర్ అవగాహనను ప్రతిబింబిస్తూ జారీ చేయాలి.

4) ఇప్పటికే చెప్పినట్లుగా, గుర్తించేటప్పుడు వివరణాత్మక ఉత్తర్వు ఉండవలసిన అవసరం లేదు, కానీ ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసర్ యొక్క ఉద్దేశ సంతృప్తిని ప్రతిబింబించాలి.

5) ప్రధాన సాక్షులు ప్రాసిక్యూషన్ కేసుకు ప్రతికూలంగా మారినప్పటికీ, కేసు విషయంతో సంబంధం లేని ఇతర సాక్షులను యాంత్రికంగా విచారిస్తున్నట్లు క్రిమినల్ విచారణల్లో గమనించబడింది. అటువంటి సాక్షులను విచారించడంలో మేజిస్ట్రేట్ తమ విచక్షణాధికారాము ఉపయోగించవచ్చు.

6) సెషన్స్ విచారణలలో, ప్రధాన సాక్షులు ప్రాసిక్యూషన్ కేసుకు ప్రతికూలంగా మారినప్పుడు, సెషన్స్ జడ్జి ఎటువంటి ప్రయోజనం ఉండదని అభిప్రాయపడినప్పుడు,

మిగిలిన సాక్షులను విచారించినట్లయితే, సెషన్స్ జడ్జి Cr.P.C లోని సెక్షన్ 232 కింద అధికారాలను వినియోగించి, నిందితుడిని నిర్దోషిగా ప్రకటిస్తారు.

7) ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసర్ మరియు పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ కు తెలిసినంత వరకు ఎటువంటి ఉపయోగకరమైన ప్రయోజనాన్ని అందించని సాక్ష్యాలను నమోదు చేయడం ద్వారా కోర్టు యొక్క విలువైన సమయాన్ని వృధా చేయకూడదు.

18. పైన పేర్కొన్న చర్చను దృష్టిలో ఉంచుకుని, సెషన్స్ జడ్జి ఆమోదించిన వివాదాస్పద కాగ్నిజెన్స్ ఉత్తర్వు కు ఎటువంటి కారణాలు లేనందున మరియు భావనను వర్తింపజేయకపోవడాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది కాబట్టి, కాగ్నిజెన్స్ ఉత్తర్వు కొట్టివేయబడినది కానీ, ఈ ఉత్తర్వు ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి సరైన కారణాలతో కాగ్నిజెన్స్ తీసుకోవడాన్ని అడ్డుకోవడం లేదు.

19. తదనుగుణంగా, క్రిమినల్ పిటిషన్ అనుమతించబడినది. పర్యవసానంగా, ఇతర దరఖాస్తులు ఏవైనా ఉంటే, అవి ముగిసివేయబడినాయి.

ఈ తీర్పును తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని సంబంధిత న్యాయస్థానాలకు ప్రసారం చేయాలని రిజిస్ట్రీని ఆదేశించడమైనది.

____

కె. సురేందర్, న్యాయమూర్తి

తేదీ : 18.04.2023